ISSN 2029-1701

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2010 (4) Scientific articles

POLICIJOS SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ PANAUDOJIMO ASPEKTAI

Aurelija Morkūnienė, Robertas Veršinskas

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Fizinio rengimo katedra
V.Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas–ACP
Telefonas (8 ~37) 30 36 52
Elektroninis paštas: aurelijamo@mruni.eu; rover@mruni.eu

Santrauka. Respondentams buvo pateikta anketa, kurios tikslas – sužinoti pareigūnų nuomonę apie bendrąsias specialiųjų priemonių panaudojimo tendencijas. Tyrimo metu norėjome ištirti specialiųjų priemonių panaudojimo efektyvumą (naudingumą), likviduojant masines riaušes ir grupės asmenų padarytus teisėtvarkos pažeidimus. Šiuo metu naudojamų specialiųjų priemonių efektyvumu neabejoja tik trečdalis (35%) apklaustųjų pareigūnų. Nors didesnioji respondentų dalis (70%) jau buvo panaudoję specialiąsias priemones tarnybos metu, bet daliai jų tai nebuvo pakankama patirtis, kad įvertintų šių priemonių efektyvumą.
Penktadalis pareigūnų įžvelgė organizacines problemas. Jie nurodė, kad labiausiai trūksta teorinių ir praktinių mokymų, kas padėtų ne tik geriau suvokti įstatymus, bet leistų formuoti bei tobulinti specialiųjų priemonių panaudojimo įgūdžius, sudarytų galimybę formuotis komandinio darbo, kuris ypatingai reikalingas masinių neramumų ar grupės asmenų padarytų teisėtvarkos pažeidimų likvidavime, gebėjimus.
Darbe pateikiami tyrimo rezultatai leidžia įvardinti problemas susijusias su policijos specialiųjų priemonių panaudojimu likviduojant teisėtvarkos pažeidimus.

Pagrindinės sąvokos: Specialiosios priemonės, policija, teisėtvarkos pažeidimai, tarnybiniai šunys, individualios apsaugos priemonės.

ĮVADAS

Specialiosios priemonės yra tarpinė grandis tarp konflikto sprendimo be prievartos panaudojimo ir tarp šaunamojo ginklo kaip kraštutinės prievartos panaudojimo. Kaip efektyviai bus išnaudojama ši grandis, kokios jos panaudojimo pasekmės – tai gali toliau įtakoti tolimesnių veiksmų eigą.

Pagrindinė teisėsaugos institucija atsakinga už viešosios tvarkos palaikymą yra policija[1]. Teisė naudoti jėgą yra policijos skiriamasis bruožas ir būtina sąlyga, kad įstaigos ir jų pareigūnai galėtų atlikti jiems skirtas funkcijas. Policijos pareigūnai naudoja prievartą, kuri pagrįsta bendromis valstybėje galiojančiomis elgesio normomis (teise), o paklusimas šiai prievartai – kiekvieno žmogaus ir organizacijos, veikiančios valstybės teritorijoje, pareiga. Teisėsaugos institucijų veikla yra veiksmingesnė, kai sulaukiama visuomenės pritarimo ir užtikrinamas abipusis bendradarbiavimas. Būtina, kad šios institucijos labai atsakingai atliktų pavestas funkcijas, nes jai suteikiama didelė veiksmų laisvė bei prievartos veiksmų naudojimo teisė. Būtina atkreipti dėmesį ne tik į atliekamus veiksmus, bet ir kaip jie yra atliekami. Teisėsaugos institucijos, atlikdamos joms

[1] Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas // Valstybės žinios. 2000. Nr. 90 – 2777.

pavestas funkcijas, privalo gerbti piliečių asmens teises ir laisves bei vengti savavališkų ir neteisėtų veiksmų.

TYRIMO TIKSLAS

Tyrimo tikslas – ištirti policijos specialiųjų priemonių panaudojimo aspektus likviduojant teisėtvarkos pažeidimus.

Siekdami šio tikslo sprendėme uždavinius:

1. Įvertinti specialiųjų priemonių panaudojimo efektyvumą.

2. Išskirti policijos specialiųjų priemonių tinkamo panaudojimo aspektus.

3. Įvardinti problemas, susijusias su policijos specialiųjų priemonių panaudojimu likviduojant teisėtvarkos pažeidimus.

Tyrimo metodai:

1. Literatūros šaltinių analizė, apibendrinimo metodas.

2. Anketinė apklausa[2]

3. Statistinių duomenų apdorojimas Data Analysis sistema.

TYRIMO ORGANIZAVIMAS

Tyrime dalyvavo 215 respondentų: 164 vyrai ir 51 moteris. Vidutinis respondentų amžius 25,6 metų (± 5,15 metų), atitinkamai vyrų – 26,1 metų (± 4,9 metų), moterų – 23,9 metų (± 5,4 metų). Mus domino respondentų darbo (tarnybos) stažas, nes iškėlėme prielaidą, kad turintys didesnį tarnybos stažą, turėjo daugiau praktinių galimybių panaudoti specialiąsias priemones. Respondentų vidutinis darbo stažas – 5,4 metų (± 5metai), vyrų ir moterų stažas, įvertinus amžiaus skirtumą, yra gan panašus, atitinkamai – 5,64 ir 4,57 metų.

Respondentų atsakymai buvo analizuojami atsižvelgiant ne tik į lytį. Jie buvo suskirstyti į grupes pagal dabartinę jų tarnybos vietą, t.y. policijos pareigūnai (136), Valstybės sienos apsaugos tarnybos (toliau – VSAT) pareigūnai (60), kiti pareigūnai (19), kurių žymią dalį sudarė Vidaus tarnybos pulkų (I – jo ir II – jo) pareigūnai. Paveikslėliuose pateikiami duomenis, gauti įvertinus atsakymus pagal šį kriterijų, tekste nurodomos kitos nustatytos tendencijos, atsižvelgiant į lytį, į tai, ar respondentai jau buvo panaudoję tarnybos metu specialiąsias priemones, ar dar ne. Tai, ar pareigūnas tarnybos metu yra panaudojęs specialiąsias priemones, yra dar vienas, mūsų manymu, svarbus kriterijus vertinant atsakymus į anketos klausimus (1 lentelė).

[2] Morkūnienė A. Policijos specialiųjų priemonių panaudojimo teisinės ir organizacinės problemos likviduojant masines riaušes ir grupės asmenų padarytus teisėtvarkos pažeidimus. Magistro baigiamojo darbo tezės. 2006.

1 lentelė. Respondentų, dalyvavusių apklausoje, grupės

	Panaudoję specialiąsias priemones			**Nepanaudoję specialiųjų priemonių**			**Iš viso**		
Tarnybos	Vyrai	Moterys	Iš viso	Vyrai	Moterys	Iš viso	Vyrai	Moterys	Iš viso
Policijos pareigūnai	90	15	105	9	23	32	99	37	136
VSAT pareigūnai	23	4	27	26	6	32	49	11	60
Kiti pareigūnai	16	2	18	0	1	1	16	3	19
Iš viso	129	21	150	35	30	65	164	51	215

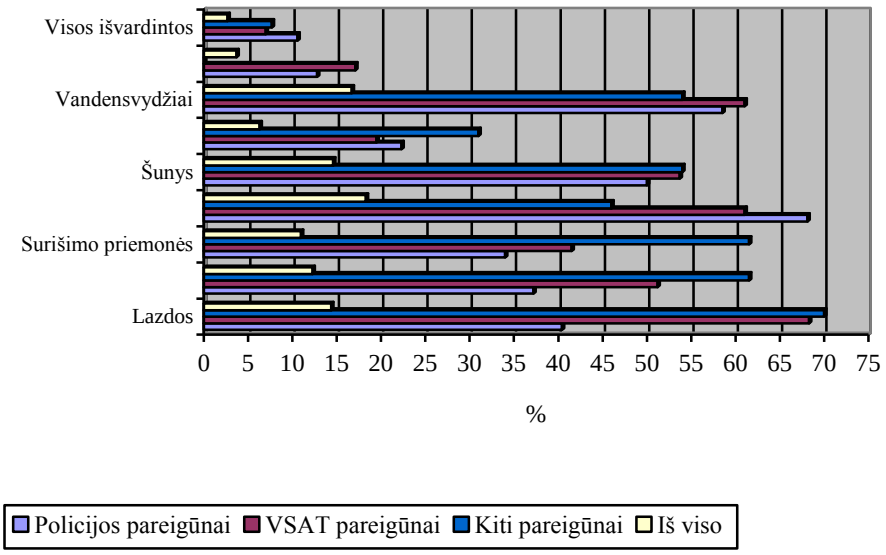
Iš viso buvo pateikta 220 anketų. Penkios iš jų pripažintos netinkamomis tyrimo rezultatų skaičiavimui dėl to, kad atsakymai į didesnę dalį nebuvo pateikti, atsakymų žymėjimas neatitiko reikalavimų arba buvo pažymėti visi galimi atsakymų variantai.

TYRIMO REZULTATAI

Respondentams buvo pateikta anketa, kurios tikslas – sužinoti pareigūnų nuomonę apie bendrąsias specialiųjų priemonių panaudojimo tendencijas. Tyrimo metu norėjome ištirti specialiųjų priemonių panaudojimo efektyvumą (naudingumą), likviduojant masines riaušes ir grupės asmenų padarytus teisėtvarkos pažeidimus. Respondentams pateiktoje anketoje buvo išvardintos ne tik Policijos veiklos įstatyme išvardintos aktyvios gynybos priemonės, bet ir tos, kurių šiame įstatyme nėra, tačiau jos gali būti naudojamos, jei tai įsakymu patvirtina vidaus reikalų ministras ir tas naudojimas neprieštarauja kitiems teisės aktams.

Iš viso buvo 754 specialiųjų priemonių pasirinkimai (1 pav.). Kaip efektyviausią (naudingiausią) priemone respondentai nurodė dujas (138 pasirinktys). Kita efektyvia (naudinga) priemone likviduojant masines riaušes ir grupės asmenų padarytus teisėtvarkos pažeidimus respondentai įvardino vandensvydžius (126 pasirinktys). Reikia pažymėti, kad lazdos labiau patikimos atrodo VSAT pareigūnams (68,3% arba 41 pasirinktis) nei policijos pareigūnams (40% arba 55 pasirinktys). Lazdos efektyvumo vertinimo skirtumų tarp pareigūnų panaudojusių ir tarp pareigūnų dar nepanaudojusių tarnybos metu specialiųjų priemonių esminių skirtumų nepastebėta.

Pažymėtina, kad policijos pareigūnai, tarnybos metu nepanaudoję specialiųjų priemonių, nei karto nepaminėjo antrankių bei surišimo priemonių kaip efektyvių (naudingų) likviduojant masines riaušes ar grupės asmenų padarytus teisėtvarkos pažeidimus. Šias priemones labiausiai vertina kitų tarnybų pareigūnai (apie 70%).

1 pav. Specialiųjų priemonių panaudojimo santykinis efektyvumo (naudingumo) rodiklis

Atskiro komentaro reikalauja respondentų pasirinkimas masinių riaušių ir grupės asmenų padarytų teisėtvarkos pažeidimų likvidavime kaip efektyvią priemonę naudoti tarnybinius šunis. Kitaip tariant, pusė vyrų ir moterų (kiek daugiau nei po 51%) esant tokioms aplinkybėms pasikliautų šunimis. Kai pasitelkiama specialioji priemonė – tarnybiniai šunys, juos naudoja tik specialiai paruošti pareigūnai. Krašto apsaugos sistemoje tarnybinius šunis draudžiama naudoti, kai asmens, prieš kurį juos ketinama panaudoti, nematyti, taip pat žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys [3].

Tarnybinius šunis naudoja ir apsaugos tarnybų darbuotojai, tačiau tik saugomų objektų ar juose esančių asmenų apsaugai, todėl saugos tarnybų saugomų renginių, masinių susibūrimų metu apsaugos darbuotojai šunų negali turėti.

Šunys panaudojami efektyviausiai pakankamai ribotoje teritorijoje ar patalpoje, kur iki minimumo galima sumažinti pašalinių žmonių patekimą, kas leidžia išvengti sunkių pasekmių bei sudaro geresnes sąlygas tarnybinio šuns darbui (geriau sutelkiamas dėmesys, mažiau pašalinių dirgiklių, galimai matomi visi ten esantys asmenys ir pan.). Ši nuomonė remiasi Cees de Rover[4], kuris teigia, kad:

[3] Lietuvos Respublikos kovinių ginklų naudojimo krašto apsaugos sistemoje statuto patvirtinimo įstatymas. 2000 m. balandžio 13 d. Nr. VIII-1621. Vilnius
[4] Cees de Rover. Tarnauti ir ginti. Žmogaus teisių ir humanitarinės teisės teorija policijos ir saugumo pajėgoms. 214 psl. 2001. „Aidai Echoes & Partneriai“. Vilnius

- teisėtvarkos pareigūnams į demonstraciją atsivedus tarnybinius šunis, tokį tokį teisėtvarkos pareigūnų elgesį demonstracijos dalyviai dažnai suvokia kaip agresijos išraišką;
- tarnybiniai šunys neskiria teisės pažeidėjų nuo pašalinių stebėtojų; gavę progą, jie puola visus, kuriuos tik pavyksta pasiekti;
- tarnybinių šunų lojimas labai trukdo teisėtvarkos pareigūnams ir demonstracijos dalyviams bendradarbiauti[5].

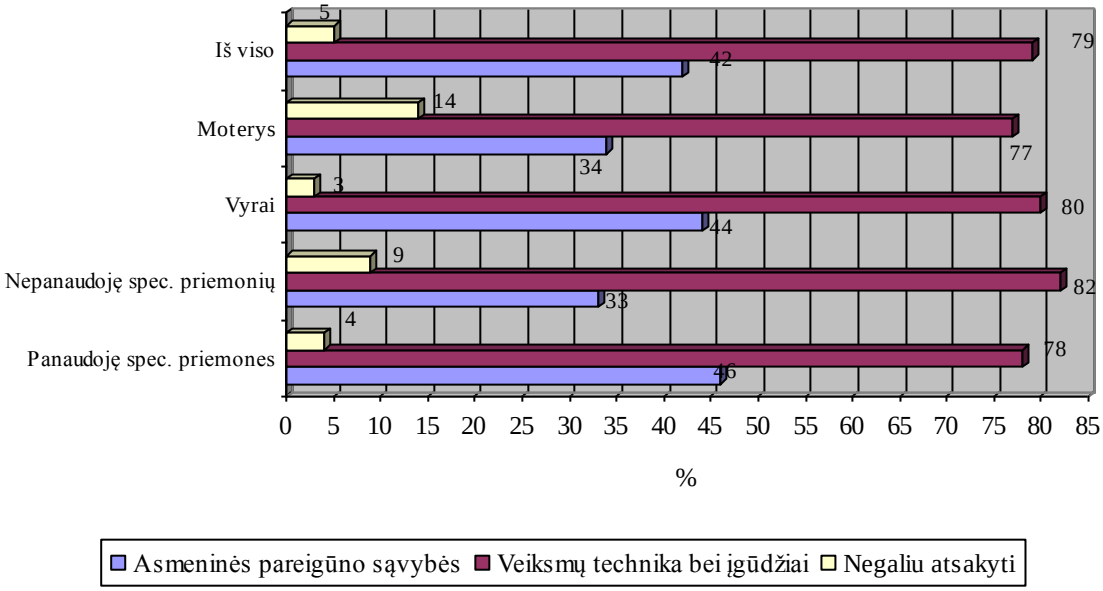
Sudarant anketą sąmoningai nebuvo paminėtos pasyvios gynybos specialiosios priemonės – šalmai (taktiniai ir riaušiniai), apsauginės liemenės, skydai (balistiniai ir riaušiniai), rankų ir kojų apsaugos priemonės (komplektai), dujokaukės. Apklausos metu šios priemonės buvo paminėtos tik 13 kartų, nurodant skydus, nedegius kostiumus, šalmus ir pasinaudojant aptakia sąvoka „apsaugos priemonės“. Tokią tendenciją gali sąlygoti kelios priežastys. Pareigūnai masinių riaušių ir grupės asmenų padarytų teisėtvarkos pažeidimų likvidavimą suvokia daugiau kaip aktyvius veiksmus, gerokai per daug pasitiki savo kaip pareigūno statuso įtaka aplinkiniams, per mažai susipažinę su minios (grupės asmenų) susiformavimo bei socialinio poveikio aplinkiniams jėga. Tokiai pareigūnų nuostatai susiformuoti galėjo įtakoti žiniasklaidos nušviečiami pastarųjų metų įvykiai – masinių riaušių ar masinių muštynių atvejai sporto renginiuose. Žiniasklaidos pateikiami tik kraštutiniai masinių riaušių ar grupės asmenų padarytų teisėtvarkos pažeidimų likvidavimo momentai – specialiųjų priemonių ar net kovinių ginklų panaudojimas, akcentuojami sužeistųjų (ypatingai – policijos pareigūnų) skaičiai. Pranešimuose nepateikiami dalyvių bei likvidavime dalyvaujančių teisėsaugos pareigūnų skaičiaus santykis, nepateikiama pareigūnų veiksmų seka nuo pat pradžių. Pareigūnas tik paviršutiniškai vertindamas pateikiamą situaciją, neanalizuodamos realios situacijos susiformavimo ir dinamikos ypatybių, gali pradėti asocijuoti su įvykiuose dalyvaujančiais, ypač su sužeistais, pareigūnais. Ši asociacija gali peraugti į pakankamai ryškią agresiją bet kokiai žmonių grupei, susibūrusiai vienoje vietoje dėl įvairiausių priežasčių. Pareigūnui, kuriam suteikta diskrecija naudoti fizinę ir psichologinę prievartą, tai yra nepateisinama. Tik disociacija iš tokios situacijos gali leisti blaiviai įvertinti įvykius, dalyvius bei padėti pasirinkti tinkamiausią problemos sprendimo variantą.

Apibendrinant galima teigti, kad respondentės moterys pasirinktų viena specialiąja priemone mažiau nei respondentai vyrai. Vyrai rinkosi vidutiniškai po 3,72 priemonės (610 pasirinkčių), moterys – po 2,8 priemonės (145 pasirinktys). Nesiryžtume teigti, kad moterys labiau apsisprendusios pasirinkdamos specialiąsias priemones. Manytume, kad vyrai labiau domisi šių

[5] Ten pat

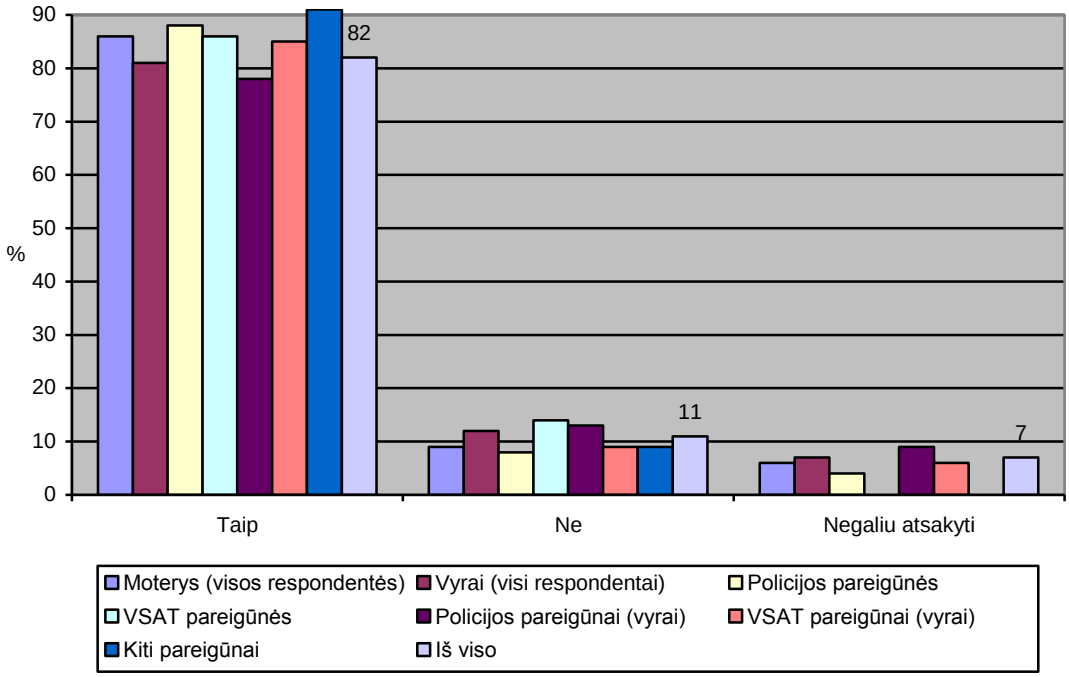
priemonių techninėmis ir poveikį darančiomis savybėmis, iš jų beveik dvigubai daugiau buvo panaudojusių specialiąsias priemones tarnybos metu nei tarp moterų (atitinkamai 78,7% ir 41,2%).

Iš viso buvo 271 pasirinktis. Asmeninių pareigūno savybių įtaka paminėta 90 kartų, o veiksmų technikos bei įgūdžių įtaka – 169 kartus 12 pareigūnų nurodė negalintys atsakyti į pateiktą klausimą. Kiekvienas pareigūnas vidutiniškai nurodė po 1,22 – 1,28 pasirinktis. 22 pareigūnai (10% visų pareigūnų) nurodė abiejų faktorių įtaką. Reikia pažymėti, kad beveik dvigubai didesnis veiksmų technikos bei įgūdžių pasirinkčių skaičius yra neatsitiktinis. Geri specialiųjų priemonių panaudojimo įgūdžiai tiesiogiai įtakoja pasitikėjimo savimi lygį ir komandinio darbo kokybę. Geri įgūdžiai bei aukštas specialiųjų priemonių panaudojimo veiksmų technikos lygis didina pasitikėjimą šalia esančiu komandos nariu, suteikia galimybę tikėtis pagalbos bei, sutelkus jėgas, pasiekti galimai maksimalius rezultatus. Šie duomenys buvo apskaičiuoti sugrupavus respondentus pagal lytį ir pagal tai, ar tarnybos metu jie panaudojo specialiąsias priemones ar ne. Moterims sunkiausia buvo atsakyti į pateiktą klausimą, jų beveik šeštadalis negalėjo atsakyti, kai tuo pačiu klausimu tik 3 % vyrų nebuvo apsisprendę (2 pav.).

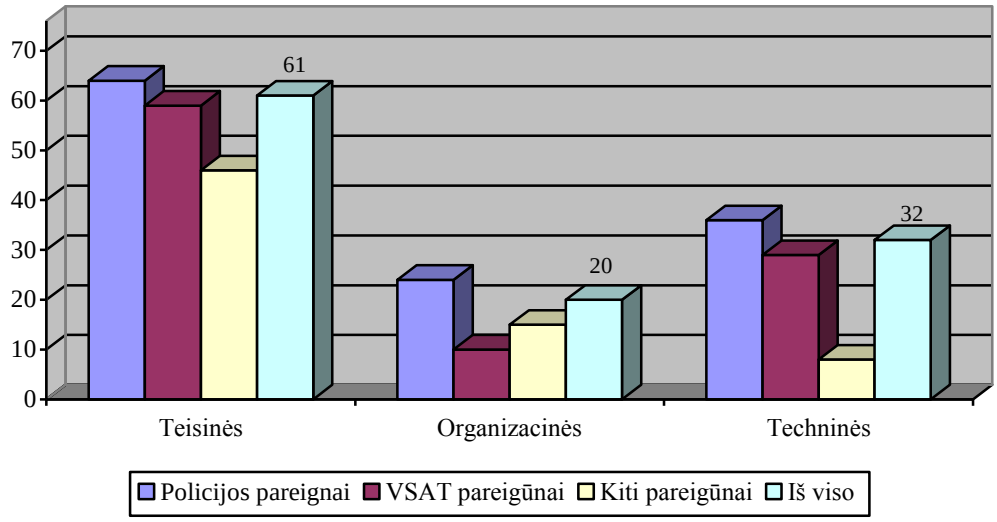
2 pav. Specialiųjų priemonių tinkamą panaudojimą lemiantys veiksniai

Respondentai sąmoningumą ir atsakomybės jausmo brandumą įrodė teigdami, kad norėtų patobulinti savo specialiųjų priemonių panaudojimo įgūdžius. Taip nurodė 82% visų respondentų (3 pav.).

3 pav. Pageidavimas patobulinti savo specialiųjų priemonių panaudojimo įgūdžius

Pareigūnai įžvelgia teisines problemas specialiųjų priemonių panaudojimo kontekste (4 pav.). Dalis jų mano, kad yra ir teisinės, ir techninės problemos. Iš teisinių problemų dažniausiai minima, kad panaudojęs specialiąsias priemones pareigūnas gali būti apkaltintas neteisėtais veiksmai. Tai atsakomybės klausimas, kuris gali būti sprendžiamas teisme. Kaip priežastį galima nurodyti paviršutinišką įstatymų žinojimą, per menką gebėjimą spręsti konfliktą kitomis priemonėmis. Dar viena galima priežastis – pareigūnas, panaudojęs specialiąsias priemones nemoka tinkamai įforminti pažeidimo ir argumentuotai pagrįsti specialiųjų priemonių panaudojimo. To išdava – „pareigūną po specialiųjų priemonių panaudojimo spaudžia ir prokurorai, ir pažeidėjų advokatai, ir valdžia“.

4 pav. Problemos, iškylančios specialiųjų priemonių panaudojimo kontekste

Įžvelgdami technines problemas, pareigūnai nurodė dabartinių specialiųjų priemonių tiek techninį, tiek moralinį nusidėvėjimą. Keistai skambėjo atsakymai, jog tarnybos metu baiminamasi, kad nesulūžtų naudojamos priemonės, dujų balionėliai išduodami tik dėl vaizdo, nes dujos pasenusios ir negali būti naudojamos pagal paskirtį. Dar viena problema – specialiųjų priemonių trūkumas. Ši problema ne mažiau svarbi žinant kuom būna „ginkluoti“ pažeidėjai – beisbolo lazdos, „nunčakai“, grandinės, kirviai, kėdės, plytos, peiliai, stiklo šukės... Didesnioji dalis pareigūnų (71%) nurodė, kad specialiosios priemonės konflikto sprendime turi atlikti prevencinį vaidmenį. Tai reiškia, kad:

1. Priemonė yra veiksminga (bet nepavojinga gyvybei) ir jos poveikis žinomas pažeidėjui.
2. Priemonė yra paruošta naudojimui (pvz. teleskopinė lazda).
3. Priemonė tikrai bus panaudota, neįvykdžius teisėtų pareigūnų reikalavimų.
4. Pareigūnas yra tikras, kad konkrečioje situacijoje teisėtai panaudojus specialiąsias priemones, jis bus apsaugotas nuo teisminio aiškinimosi.

TYRIMO REZULTATŲ APTARIMAS

Šiuo metu naudojamų specialiųjų priemonių efektyvumu neabejoja tik trečdalis (35%) apklaustųjų pareigūnų. VSAT pareigūnai geriau vertina savo specialiąsias priemones. Tai gali būti sąlygota to, kad ši tarnyba palyginti su policija yra jauna. Ji formavosi pakankamai savarankiškai, įsigijo naujesnių priemonių (nes nebuvo iš ko perimti senų). Europos Sąjunga yra suinteresuota gerinti bei tobulinti savo sienų apsaugą, todėl aktyviai dalyvauja pasienio tarnybas aprūpinant naujausia technine įranga bei priemonėmis. Nors didesnioji respondentų dalis (70%) jau buvo

panaudoję specialiąsias priemones tarnybos metu, bet daliai jų tai nebuvo pakankama patirtis, kad įvertintų šių priemonių efektyvumą.

Penktadalis pareigūnų įžvelgė organizacines problemas. Jie nurodė, kad labiausiai trūksta teorinių ir praktinių mokymų, kas padėtų ne tik geriau suvokti įstatymus, bet leistų formuoti bei tobulinti specialiųjų priemonių panaudojimo įgūdžius, sudarytų galimybę formuotis komandinio darbo, kuris ypatingai reikalingas masinių neramumų ar grupės asmenų padarytų teisėtvarkos pažeidimų likvidavime, gebėjimus. Pasikeitus prioritetams, kai žmogaus teisių ir laisvių apsauga tampa svarbiausiu tikslu, būtini alternatyvūs konflikto sprendimo būdai, t.y. nenaudojant fizinės prievartos. Minios valdymas, organizatorių, kurstytojų nustatymas ir neutralizavimas, grupės asmenų socialiniai bruožai – menka dalis labai svarbių klausimų, vertinant pareigūnų gebėjimą minimaliomis pastangomis naudojant tiek fizinę, tiek psichinę prievartą pasiekti galimai maksimalų rezultatą.[6]

Lietuvoje tokiu aspektu specialiųjų priemonių problematika nebuvo plačiau nagrinėta. Kai kurie autoriai pateikia metodinio pobūdžio informaciją specialiųjų priemonių panaudojimo techniniais ir taktiniais klausimais, nagrinėja masinių teisėtvarkos pažeidimų problematiką[7].

IŠVADOS

Skirtingų tarnybų pareigūnai nevienodai vertina šiuo metu jų tarnybose naudojamų specialiųjų priemonių efektyvumą – žemiausiai vertina policijos pareigūnai. Tarp respondentų tik policijos pareigūnams teko atsakyti už nepagrįstai panaudotas specialiąsias priemones. Policijos pareigūnams santykinai dažniau tenka panaudoti specialiąsias priemones tarnybos metu.

Pagrindinės techninės problemos: a) naudojamos specialiosios priemonės techniškai pasenusios bei nusidėvėjusios, yra nepatikimos ar netinkamos naudoti pagal paskirtį; b) priemonės pasenusios moraliai, neatitinka šios dienos reikalavimų; c) specialiųjų priemonių nepakanka visiems jas turintiems teisę naudoti pareigūnams.

Pagrindinė organizacinė problema – trūksta teorinių ir praktinių mokymų, galimybių tobulinti specialiųjų priemonių panaudojimo įgūdžius, įgyti žinių bei praktinių mokėjimų konfliktus spręsti be prievartos panaudojimo

Labai svarbus siekinys – policiją aprūpinti tokiomis priemonėmis, kurios būtų efektyvios, pakankamai grėsmingos, bet nesukeltų mirtino pavojaus. Tai padėtų įgyvendinti žmogaus teisių ir laisvių apsaugos uždavinį nesukeliant papildomo pavojaus teisėtvarkos pareigūnams.

[6] Masiulionis S. Profesinis taktinis parengimas. Taktiniai reikalavimai, keliami tarnybinių užduočių vykdymui. // LTU, Policijos fakultetas, 2000.
[7] Karosas L., Masiulionis S. Specialiosios priemonės policijos veikloje. Metodinis leidinys 2 dalis. Vilnius: LTA, 1999.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas // Valstybės žinios. 2000. Nr. 90 – 2777.
2. Lietuvos Respublikos kovinių ginklų naudojimo krašto apsaugos sistemoje statuto patvirtinimo įstatymas. 2000 m. balandžio 13 d. Nr. VIII-1621. Vilnius
3. Lietuvos policijos Generalinio komisaro 2000 m. balandžio 20 d. įsakymas Nr. 141 „Dėl policijos darbo užtikrinant viešąją tvarką, žmonių ir eismo saugumą masinių renginių metu".
4. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, iš dalies pakeista protokolu nr. 11, su papildomais protokolais nr. 1, 4, 6 ir 7 // Valstybės žinios. 2000. Nr. 96-3016.
5. Europos policijos etikos kodeksas. Vilnius: Gilija, 2002.
6. Morkūnienė A. Policijos specialiųjų priemonių panaudojimo teisinės ir organizacinės problemos likviduojant masines riaušes ir grupės asmenų padarytus teisėtvarkos pažeidimus. Magistro baigiamojo darbo tezės. 2006.
7. Cees de Rover. Tarnauti ir ginti. Žmogaus teisių ir humanitarinės teisės teorija policijos ir saugumo pajėgoms. Vilnius: „Aidai Echoes & Partneriai". 2001.
8. Karosas L., Masiulionis S. Specialiosios priemonės policijos veikloje. Metodinis leidinys 2 dalis. Vilnius: LTA, 1999.
9. Masiulionis S. Profesinis taktinis parengimas. Taktiniai reikalavimai, keliami tarnybinių užduočių vykdymui. // LTU, Policijos fakultetas, 2000.
10. Uildriks N., Van Reenen P. Policing Post-Communist Societies. Police-Public Violence, Democratic Policing and Human Rights. EC. 2004.

ASPECTS OF THE USE OF POLICE SPECIAL MEASURES

Aurelija Morkūnienė*, Robertas Veršinskas**
Mykolas Romeris University

S u m m a r y

The work is based to define the research which was made by the authors. These questionnaires were given to find out this police officers point about the police using of special measures in suppressing mass riot and group violations of public order.

Respondents were given a questionnaire aimed at - to know the opinion of officials of the general trends in the use of special tools. The study wanted to examine specific measures efficiency (performance), the eradication of mass riots and a group of persons by law enforcement abuses. Currently used for special measures of efficiency no doubt only a third (35%) interviewed officials. Although the greater part of respondents (70%) were already handling of special measures during the service, but part of it was not enough experience to evaluate the effectiveness of the measures. Fifth officials saw organizational problems. They pointed out that most lack the theoretical and practical training that will help not only to better understand the law, but would develop and improve skills in the use of special measures, would allow the formation of teamwork, which is particularly acute in large-scale disturbance, or group of persons committed violations of law and liquidation as well as skills. The paper presents the research results you need to specify the problems associated with police use of special measures to eradicate violations of law.

Keywords: special measures, police, law enforcement violations, service dogs, personal protection measures.

Aurelija Morkūnienė* Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Specialaus fizinio rengimo katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: edukologiniai, socialiniai ir psichologiniai asmenybės bei specialisto ugdymo aspektai, fizinio ir kovinio rengimo optimizavimas, specialioji pedagogika ir neįgaliųjų integracija.

Aurelija Morkūnienė* Mykolas Romeris University, Faculty of Public security, Department of Special Physical Training, lecturer.Research interests: Educational, social and psychological aspects of professional education and personal educational issues, physical training and tactical optimization of professional education, special education and integration of the disabled.

Robertas Veršinskas** Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Fizinio rengimo katedros lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: Edukologija.

Robertas Veršinskas**Mykolas Romeris University, Faculty of Public security, Department of Physical Training, lecturer. Research interests: Education.